

Tlačová správa

Bratislava, 24. jún 2024

Nedokončený rodinný dom, rekonštrukcie typizovaných škôl, bazén ako obývačka. Poznáme diela nominované na ocenenie

CE ZA AR 2024

Aktuálny ročník ocenenia CE ZA AR má za sebou dôležitý krok. Odborná porota zložená zo slovenských aj zahraničných architektov a architektiek, odborníkov a odborníčok, navštívila počas uplynulého týždňa 24 realizovaných diel, ktoré postúpili do druhého kola prehliadky. Spomedzi nich porota určila nominované diela v jednotlivých kategóriách. Laureátov sa dozvieme na slávnostnom vyhlásení 3. októbra 2024.

Slovenská komora architektov tento rok už po 23-krát ocení to najlepšie zo súčasnej slovenskej architektúry cenami za architektúru, CE ZA AR. Zo 116-tich prihlásených architektonických realizácií v 1. kole, odborná porota v zložení: Ján Hoffstädter, Petra Kunarová, Samppa Lappalainen, Matúš Pajor (náhradník), Jan Schindler, Lucie Vogelová, Doris Wälchli a Zuzana Zacharová, zúžila výber na 30 diel, ktoré osobne v priebehu minulého týždňa navštívila. Hektický týždeň na cestách plný vizuálnych vnemov a intenzívnych diskusií vyústil do záverečného hodnotenia a výberu nominovaných diel v jednotlivých kategóriách.

Buďme spolu #domavarchitektúre

V aktuálnom ročníku CE ZA AR je cieľom komunikačnej kampane zviditeľnenie širokého spektra prístupov k bývaniu a podnietenie odbornej diskusie na túto tému - aby sme všetci mohli napokon byť #domavarchitektúre. *„Bývanie je prvá vec, ktorá sa v architektúre rieši. Je to základ, ktorý nás formuje. Domovom je všetko, kde sa pohybujeme celý deň, aj pracovné prostredie. Počas pandémie covidu sa hranice zotreli. Dnes už nechceme byť izolovaní, chceme vyjsť von, chceme priestor okolo nás mať ako domov. Klienti už majú mnoho naštudované, v dialógu sú nároční a aj CE ZA AR tomu pomohol. Tak to má byť. Potom vznikajú dobré veci,*“ podelila sa Zuzana Zacharová o svoj pohľad v kontexte tohtoročnej témy.

Vo výbere diel in situ sa v tomto ročníku ocitli rekonštrukcie a dostavby až štyroch verejných vzdelávacích inštitúcií - základných škôl a jasli. Budúcnosť našich detí a aj naša je v tom, aký priestor na vzdelávanie dokážeme deťom zabezpečiť. *„Príklady škôl, ktoré sme videli, ukazujú, že priestor môže byť veľmi svetlý, môžu tam byť vysoké stropy a deti sa môžu venovať svojim aktivitám. Nemusia byť zahltené farebnými nástenkami. Páčilo sa mi, že sme videli aj prírodne vetranú stavbu. Cieľom by malo byť, aby naše deti trávili čas v zdravých stavbách,*“ uviedol Matúš Pajor.

Ocenenie CE ZA AR sa počas svojej existencie rozvinulo do dôležitej mienkotvornej platformy. Ako súťažná prehliadka prezentuje architektúru vysokej kvality s inovatívnym a inkluzívnym prístupom, formuje verejnú odbornú aj laickú mienku o architektúre a prostredí - či už súkromnom alebo verejnom, ktoré nás obklopuje. Diskusia a osveta sú jednou z kľúčových misií ocenenia. Za ostatné

roky si ocenenie osvojuje úlohu komunikovať dôležité témy, ktoré definujú súčasné dianie v architektúre.

„Je úžasné, že sa dnes architekti pri navrhovaní škôl môžu viac „hrať“ s interiérom a materiálmi. Zásadný je rozdiel vo vybavení, ktoré je úžasne ústretové voči deťom. Škola ich určite baví viac, než kedysi nás. Keď uvažujeme v kontexte hesla #domavarchitektúre, takéto školy dokážu dnes vytvoriť dobré predpoklady, aby bývanie v škole mohlo byť pre deti a mládež príjemné,“ povedal Ján Hoffstädter, slovenský akademický sochár.

Dom(ov) ako neutrálna tvárna štruktúra

V aktuálnom ročníku CE ZA AR upriamujeme pozornosť na zviditeľnenie širokého spektra prístupov k bývaniu a podnetenie odbornej diskusie na túto tému. S bývaním sú spojené rôzne sociálne, ekonomické i environmentálne výzvy, rozhodujúcim spôsobom formuje charakter urbánneho prostredia.

Jan Schindler, český architekt v kontexte témy zhodnotil: *„Bývanie je život, je to základ, aby človek mohol existovať. Navštívili sme projekt, ktorý je 10 rokov nedokončený, funguje ako akási štruktúra, ľudia s ňou žijú, upravujú si ju, je to ako neutrálna vec, do ktorej vtláčajú svoj život. A videli sme aj príklad toho, ako sa z neobývanej veci stal veľmi príjemný domov.“*

„Najprv sme chránili objekty, ktoré vykazovali výnimočné hodnoty. Aj zdanlivo banálne stavby sa úplne nebanálnym spôsobom môžu dostať naspäť do života,“ doplnila Zuzana Zacharová, v kontexte mnohých rekonštrukcií a revitalizácií medzi prihlásenými dielami.

Demokracia potrebuje reprezentatívne verejné priestory

Prostredníctvom ocenenia CE ZA AR považujeme za dôležité, aby sme ako spoločnosť mohli byť postupne „doma“ aj v témach, akými sú: dostupné bývanie v mestách, bezdomovectvo, hybridné modely bývania, či bývanie pre marginalizované skupiny. *„Pekný verejný priestor prispieva k psychike ľudí, ktorí sa v ňom nachádzajú a pohybujú. Tí ľudia sú potom ohľadupľnejší. Harmonický priestor má na ľudí pozitívny efekt. Spoločnosť a demokraciu treba utužovať tým, že vytvoríme reprezentatívne priestory, kde sa ľudia môžu stretávať.“* Uzavrel Matúš Pajor, slovenský architekt pôsobiaci vo Fínsku.

Architekti*tky majú veľkú zodpovednosť – umožniť ľuďom byť šťastnými

CE ZA AR rovnako reflektuje aj na problematiku adaptačných stratégií a krajinárskych aspektov, či špecifik verejného priestoru. Lucie Vogelová, česká krajinná architektka: *„Aj krajina či záhrada môže byť domovom. Okolie stavby je jej neoddeliteľnou súčasťou a dnes už máme oveľa väčšie nároky na verejný priestor ako kedysi. Pre ľudí, ktorí bývajú v bytových domoch môže účel zelenej obývačky spĺňať aj vonkajší priestor, ktorým sa blížime k nášmu domu.“*

„Na to, aby sa ľudia dobre cítili, potrebujú pekné miesta. Ak žijete na škaredom neprívetivom mieste, ťažko budete fungovať s dobrou náladou, ľahko podľahnete depresii. Architekti majú veľkú zodpovednosť, aby umožnili ľuďom byť šťastnými. Kvalita priestoru, svetlo a zeleň sú pre všetkých nesmierne dôležité,“ zdôraznila porotkyňa Doris Wälchli a podelila sa o svoje dojmy z obhliadky: *„Všetko, čo sme tento týždeň videli, na mňa urobilo silný dojem. Na Slovensku pociťujem láskavosť na každom kroku.“*

„Videli sme stavby, kde sa s minimom prostriedkov architekti snažili vytvoriť kvalitný interiér alebo prestavbu. Je to jeden z motívov udržateľnosti, dielo nemusí byť drahé a napriek tomu môže byť kvalitné a splňať štandard a očakávania dobrého bývania,“ uviedla Petra Kunarová, česká architektka a predsedníčka poroty a v kontexte udržateľnosti uviedla: „Zodpovednosť uplatniť opatrenia ako odpoveď na klimatické zmeny patrí zadávateľom, je na ich rozhodnutí, či ich architekt presvedčí. Apelovala by som na obe strany, že pokojne toho môže byť viac.“

Nominácie CE ZA AR 2024

Tento rok porota určila nominácie na ocenenie CE ZA AR v rovnakých kategóriách ako po minulé roky. K anotáciám od prihlasujúcich pripájame aj krátke zhrnutie poroty k jednotlivým dielam:

RODINNÉ DOMY

Rodinný dom Pernek

Pernek (2022)

Ateliér: Studený architekti

Architektúra: Ján Studený, Maroš Bátora, Daniel Silva

Iné: Antonín Postráhač (statika)

Naším zámerom bolo urobiť veľmi jednoduchý lacný dom, ktorý využíva terénne danosti pozemku a splýva s prostredím. Umiestnenie pri ceste rešpektuje okolitú zástavbu. Dom nevyčnieva - zapustením do prudkého južného svahu a zazelením plášťa prijíma mimikry okolia. Konštrukcia - betónová škrupina bez podpor - liaty betón je z interiéru priznaný. Interiér s okolím komunikuje jediným preskleným otvorom južným smerom - všetky obytné miestnosti sú orientované do záhrady. Realizácia a spôsob, akým boli mnohé detaily na dome dokončené, pochádza z participatívneho procesu, kde mnohé rozhodnutia delegujeme priamo na užívateľa. Sú založené na užitočnosti a efektívnosti v koordinácii s nákladmi.

Vyjadrenie poroty:

Dom, ktorý sa takmer stráca v štruktúre zástavby tradičnej dediny. Veľká transparentná fasáda stiera hranicu medzi krásnou okolitou prírodou a obytným interiérom. Rodinu nabáda k tomu, aby väčšinu času trávila vonku.

Drevodom Devín

Bratislava – Devín (2023)

Ateliér: plusminusarchitects

Architektúra: Maroš Fečík, Filip Kandráv, Katarína Rojková

Dom je situovaný na juhozápadnom okraji Devína. Pozemok ma priamy kontakt s Devínskou lesostepou, ktorá bola spolu s morfológiou terénu a výhľadom na hrad určujúcim prvkom pri tvorbe konceptu. Denná časť domu sa otvára od juhovýchodu po juhozápad a cez vykonzolidované drevené terasy plynulo predlžuje interiér do vzrastlých stromov. Pociť bývania v korunách stromov umocňuje dvojpodlažné vysklenie obytného priestoru v kontakte s náprotivným zalesneným svahom.

Juhozápadná terasa je doplnená o malý bazén s napnutou vodnou hladinou a pororoštové stupne smerujúce do terénne usporiadanej záhrady. Dom výškovo prepája oceľové schodisko zakončené preskleným východom na vyhliadkovú pobytovú strechu.

Vyjadrenie poroty:

Vysoká kvalita a štandardy materiálu robia z tohto domu skutočnú vilu. Architekti premenili zvyškový pozemok na okraji lesa na veľkú výhodu. Dom je orientovaný do hlbokého lesa. Toto prepojenie v kombinácii s precíznym detailom interiéru a drevenou fasádou robí z tohto domu výnimočný príklad moderného rodinného domu vysokého štandardu.

Dom S

Stupava (2023)

Ateliér: GRAU

Architektúra: Andrej Olah, Filip Marčák, Matej Kurajda

Minimálna zastavaná plocha, maximálna plocha na život. To je základné východisko návrhu dvojpodlažného rodinného domu v záhradkárskej lokalite kúsok od lesa. Mladý pár sa rozhodol odísť z mesta na okraj lesa, k čomu ho čiastočne donútila aj ekonomická situácia pri kúpe pozemku. Parcela v záhradkárskej kolónii je úzka a strmá, s pôvodnou chatkou v hornej časti pozemku. Novostavbu rodinného domu preto situujeme do dolejšej polohy, k prístupovej lesnej ceste. Miernym vyrovnaním pozemku dosahujeme dostatočnú plochu potrebnú na umiestnenie stavby. Regulatív maximálnej zastavanej plochy 40m² a dve nadzemné podlažia využívame na maximum a vytvárame tak 80m²

Vyjadrenie poroty:

Malý dom je príkladom toho, ako sa dá bývať v dome a zároveň byť finančne odolný a žiť v prírode. Minimálny rozpočet a rozhodnutie rodiny nebrať si na stavbu domu úver viedli k vytvoreniu cenovo dostupného a udržateľného bývania. Dom je minimálny, funkčný a využíva záhradu na zväčšenie obmedzenej plochy interiéru.

Rekonštrukcia domu BBNV

Bratislava (2022)

Ateliér: JRKVC

Návrh rekonštrukcie zachováva pôvodný tvar aj proporcie jestvujúceho domu, pričom ho materiálovo zjednocuje. Úžitková plocha je zväčšená o plochu terasy. Denná zóna je prístupná z druhého nadzemného podlažia. Toto podlažie je pozdĺžne otvorené sklenenými plochami s výhľadom do záhrady na oboch stranách. V strede priestoru je vložený box, ktorý člení dennú časť. Box zároveň ukrýva hygienu a komoru. Na prvom podlaží je zachovaná pôvodná dispozícia. Nachádza sa tu nahrávacie štúdio a ateliér. V nočnej časti v podkroví sa opakuje motív boxu v centre dispozície. Dom bude slúžiť spoločensky aktívnemu manželskému páru.

Vyjadrenie poroty:

Starý rodinný dom v strmom svahu bol upravený tak, aby vyhovoval potrebám zrelého páru. Pôvodná forma bola obohatená o vstupnú platformu na úrovni ulice a veľkorysú lodžiu, ktorá vytvára nekonečné možnosti trávenia času na rozhraní interiéru a exteriéru.

BYTOVÉ DOMY

ZWIRN 1 - Mestský blok

Bratislava (2023)

Ateliér: Compass Architekti

Architektúra: Juraj Benetín, Matej Grébert, Daniel Bartoš, Peter Dostál, Marcel Vadík, Peter Janeček

Krajinná Architektúra: Iveta Augustínová, Ján Augustín

Iné: Veronika Selingerová (umelecké diela)

Zwirn 1 je prvým realizovaným blokom v rámci prebiehajúcej revitalizácie bývalého areálu BCT. Nové riešenie tejto zóny spočíva v jednoduchom a silnom urbanistickom koncepte troch polyfunkčných mestských blokov, s vylúčením tranzitnej dopravy, dôrazom na architektúru objektov a verejných priestorov. Blok sa skladá z dvoch bytových domov prepojených objektom podzemnej garáže. Hmota objektu reaguje na existujúcu okolitú zástavbu, fasády sú kombináciou lodžiových a okno-balkónových častí. Aplikované architektonicko-stavebné riešenia kladú dôraz na striedmosť výrazových prostriedkov, zjednocovanie dizajnových riešení, kvalitu, pravosť a trvácnosť použitých materiálov.

Vyjadrenie poroty:

Zwirn veľmi dobre tvorí uličný parter. Vstupná hala s integrovaným umením posúva bývanie v tomto projekte na vyššiu úroveň. Je to skvelý príklad, ako postaviť nové bytové domy v znovuobjavených blokových štruktúrach. Prináša do mesta kvalitnú fasádu a zelené dvory.

Podun

Bratislava (2024)

Ateliér: kuklicasmerek+

Architektúra: Peter Kuklica, Martin Smerek

Iné: Michal Bajan (stavebné riešenie), Peter Šlachta (konceptný vklad investora), Klaudia Ganderák Matiaško (spoluautor interiérov)

Koncept malého bytového domu prezentuje náš pohľad, ako vytvoriť kvalitné mestské bývanie. Rešpektovanie mierky urbanizmu, komunikácia objektu so svojím okolím, kultivovaná zeleň pre obyvateľov, rovnako pre okoloidúcich, svetlé a racionálne dispozície s orientáciou na dve svetové strany a spoločné pobytové priestory sú základnými prvkami návrhu. Urbanisticky objekt artikuluje a dopĺňa kompozične nedopovedanú Podunajskú ulicu a nadväzuje na vznikajúcu uličnú čiaru. Vizualne je zložený z dvoch hmôt "komína a boxu", ktoré vychádza z umiestnenia a orientácie rôznych typov bytov. Veríme, že veľkosť objektu, záhrada napojená na altánok a skladba bytov podnieti vytvorenie komunitnej formy bývania.

Vyjadrenie poroty:

Podun je skvelým príkladom, ako sa vyrovnat' s problematickým pozemkom. Do stabilizovaného územia prináša vysokú úroveň materiálového štandardu. Minimálne obytné priestory spĺňajú

racionálne potreby svojich budúcich obyvateľov a navyše im poskytujú exteriérový komunitný priestor.

Polyfunkčný dom Zelená lipa

Dolný Kubín (2024)

Ateliér: Atrium Architekti

Pôvodný trojpodlažný obytný objekt s podkroviem nad pôdorysom tvaru L bol prekrytý sedlovou strechou. Zmena architektonického výrazu pozostávala predovšetkým z odstránenia sedlového prestrešenia a jeho náhrady za nadstavbu s plochou strechou, s vysokým podielom strešných terás. Inšpiráciou bol existujúci skelet budovy, ktorý bol pozoruhodný svojim industriálnym charakterom. V pôvodnej budove nebol vôbec čitateľný, tak sme sa rozhodli ho v maximálnej miere odprezentovať. Charakter budovy sa tým výrazne zmenil. Tehličkový obklad pridal industriálnemu charakteru výraznejší účinok. Skelet na fasáde objektu definoval budúce otvory, zámerom bolo maximalizovať prepojenie objektu na exteriér.

Vyjadrenie poroty:

Zelená Lipa je jedinečným príkladom toho, ako sa dá vybudovať dobrý štandard súčasného bývania v regióne, ktorý je vzdialený od centra investičných príležitostí. Znovuobjavuje pôvodnú starú betónovú konštrukciu z konca 80. rokov minulého storočia, čo z nej robí dobrý príklad zodpovedného a ekologického riešenia výstavby, materiálou a priestorovou recykláciou.

OBČIANSKE A PRIEMYSELNÉ BUDOVY

Rekonštrukcia Základnej školy Plickova

Bratislava (2023)

Ateliér: PANTOGRAPH

Základná škola na Plickovej ulici, pôvodne postavená v 70. rokoch, prešla renováciou za viac ako 6 miliónov eur. Obnovená škola dnes disponuje 25 triedami a 10 špecializovanými učebňami. Návrh rešpektoval súčasné trendy vo vzdelávaní, požiadavky na vyššiu zážitkovosť výuky a podporu kreativity žiakov. Budova je plne bezbariérová a inkluzívna, pričom študovať tu budú môcť aj žiaci s poruchou autistického spektra. Pri rekonštrukcii sa podarilo zachovať výtvarné dielo - mozaiku Kocúr z roku 1972 od Ivana Vychlopa, ktoré dodáva fasáde jedinečnú identitu. Cieľom projektu je poskytnúť moderný a udržateľný vzdelávací priestor pre 600 študentov, čím sa môže stať modelovou školou v Bratislave.

Vyjadrenie poroty:

Obnova opustenej a zničenej školy zo 70. rokov 20. storočia ukazuje, že ak dáme typizovaným školám druhú šancu a obnovíme ich v potrebných štandardoch, môžeme mať moderné, zdravé a atraktívne prostredie pre vzdelávanie detí. Verejné peniaze tu boli investované tým najlepším spôsobom. Takéto školy môže a malo by mať každé slovenské mesto.

The Mill

Bratislava (2024)

Ateliér: DKLN

Architektúra: Ladislav Nagy, Štefan Bekeš, Zuzana Farkašová, Andrej Kocian

Iné: Eduard Rolfes (Hlavný inžinier), Filip Šicko (sochárske diela), Diana Divynets (spolupráca / koncepčný vklad), Lea Debnárová (spolupráca / koncepčný vklad), Ašot Haas (umelecké dielo v interiéri)

Administratívna budova The Mill je situovaná na nároží križovatky ulíc Mlynské nivy a Plynárenská, v priestoroch novovznikajúceho bratislavského mestského bulváru. Inšpiruje sa z prvoplánovo negatívne vnímanej komplikovanosti svojho okolia a snaží sa vrátiť do prostredia harmóniu a pokoj. Z hľadiska kompozície má za cieľ zosobňovať tieto základné atribúty: jednoduchosť, solidnosť, monumentalitu, trvácnosť, nadčasovosť a rytmus. Z hľadiska materiálového a farebného riešenia je postavená na kontraste tvarov, farieb, a spôsobov spracovania. Budova vďaka zošíkmeným opakujúcim sa elementom fasády vytvára v priebehu dňa rôzne tieniace efekty, ktoré oživujú a rozbiehajú jej jednoliatosť.

Vyjadrenie poroty:

Administratívna budova sa nachádza v rozvíjajúcej sa časti mesta, ktorá je stále tak trochu odvrátenou stranou a nie reprezentatívnou frontovou líniou. The Mill hľadá do budúcnosti a dáva ulici - budúcemu bulváru - nový monument. Aj napriek optimalizovanému rozpočtu tu vzniklo atraktívne a funkčné riešenie.

LAUR

Bratislava (2022)

Ateliér: kuklicasmerek+

Architektúra: Peter Kuklica, Martin Smerek, Matej Otrisal, Ján Kohút, Juraj Hubinský

Iné: Roman Rosina (stavebné riešenie)

Neskoromodernistická budova na Laurinskej 14 bola postavená v roku 1971 podľa projektu architekta Štefana Ďurkoviča. Kľúčová bola pre nás od začiatku správnosť postupu pri navrhovaní rekonštrukcie. Zvolili sme neinvazívny prístup akceptujúci estetiku pôvodnej budovy a reflektujúci „odkaz“ jej architekta. Zvolené riešenie rekonštrukcie fasád a interiérových nosných konštrukcií budovy zachováva jej architektonickú podstatu tak, ako ju navrhol architekt Štefan Ďurkovič.

Vyjadrenie poroty:

Chátrajúca budova sa zmenila na lepšiu bez toho, aby sa zmenila jej predchádzajúca forma alebo vzhľad. Rešpektujúcou obnovou fasády v línii pôvodného návrhu vznikla atraktívna budova s novým využitím, opravou uličnej čiary a aktívnym parterom, ktorá oslavuje odkaz pôvodného návrhu z veľkej éry architektúry 70. rokov.

Ateliéry Nádvorie

Trnava (2023)

Ateliér: Sadovsky & Architects, Laboratórium architektúry krajiny

Architektúra: Oliver Sadovský, Viliam Zajíček, Martin Červienka

Krajinná Architektúra: Michal Marcinov, Barbora Hrmová

Objekt je poslednou etapou komplexu Nádvorie, ktorý otvára nový vstup pre peších z Pekárskej ulice. Polyfunkčný objekt obsahuje rôznorodú paletu priestorov v podobe kreatívneho centra so samostatnými a zdieľanými ateliérmi, rezidenčným ateliérom, aktívnym parterom s obchodnými priestormi, dielňami a zázemím pre celé Nádvorie. Návrh sa snaží podporiť hodnoty pamiatkovej ochrany, zjednotiť uličné krídlo a v dvorovej časti nadviazať na existujúci komplex neutrálnou formou, odkazujúcou na pôvodnú koncepciu zástavby. K novému krídlu bol zvolený experimentálny prístup, ktorý skúma alternatívne materiálové riešenia a hospodárenie s energiami počas prevádzky stavby v kontexte historického centra.

Vyjadrenie poroty:

Projekt vytvoril príjemné prostredie, ktoré aktivizuje centrum mesta. Poskytuje bohatý mix využitia z oblasti kreatívneho priemyslu, rezidencie umelcov a dokonca aj plnohodnotný umelecký ateliér. Projekt zároveň vyplní medzeru v historickej uličnej čiare a znovu vnútorne prepája mestský blok.

Prístavba a nadstavba základnej školy v Devínskej Novej Vsi

Bratislava (2023)

Ateliér: AtomStudio

Architektúra: Martin Hudec, Katarína Bergerová

Iné: Daniel Kubiš (spolupráca pri realizácii)

Požiadavka na rozšírenie existujúcej stavby základnej školy z roku 1984 vznikla z dôvodu dlhodobého kapacitného nedostatku. Po analyzovaní interiérových a exteriérových dispozično-prevádzkových väzieb a statických podkladov bol návrh tried rozložený do formy nadstavby a prístavby. Komplex školy tak dostáva ďalší pavilón, ktorým formálne uzatvára kompaktný tvar pôvodnej štruktúry. Forma dostavby je hmotovo odsadená od existujúceho objektu, čím je čitateľná pôvodná figúra. Vizuálne a materiálovo je plocha dostavby a nadstavby odlišená od pôvodných bielych, omietkových fasád pomocou trapézového fasádneho plechu. Doplnené štruktúry majú materiálový základ postavený na drevených konštrukciách.

Vyjadrenie poroty:

Ide o udržateľný prístup, ako vyriešiť potrebu rozšírenia školy. Prístavba nadväzuje na existujúcu budovu, ale zároveň poskytuje žiakom lepší štandard interiéru, ktorý využívajú. Peniaze investované do lepšieho osvetlenia, akustiky a vetrania pre najmladšiu generáciu sú skutočnou pridanou hodnotou verejných prostriedkov.

INTERIÉR

Kotva

Bratislava (2024)

Ateliér: alanprekop

Architektúra: Alan Prekop

Iné: Sebastian Komáček (výtvorná spolupráca, práca s oceľou)

Hlavným konceptom bytu je priniesť plnohodnotné bývanie pre mladého muža do bytu s malou metrážou, pri absencii kuchyne a spálne. Inšpirácia bola čerpaná z Japonského štýlu bývania, kde je podľa autorovho názoru dosiahnutá dokonalosť pri kombinácii funkcie bývania s malou podlahovou plochou. V centre najväčšej izby je navrhnutá oceľová konštrukcia, ktorá rozdeľuje priestor na horizontálnej aj vertikálnej osi do viacerých funkčných celkov. Vďaka konštrukcii vzniká šatník, obývačka, spálňa na ploche 30m² tak, aby bola dosiahnutá funkčnosť jednotlivých celkov, ale zároveň pôsobili ako jeden kompaktný organizmus vložený do historického jadra bytu s kruhovým oknom.

Vyjadrenie poroty:

Jedinečný priestor starého bytu mohol viesť len k unikátnemu riešeniu prispôbenému potrebám jeho mladého majiteľa. Materiály a technológie, ktoré architekt používa, vytvárajú hernú plochu pre inovácie. Tento test funguje a vytvára jedinečný domov.

Bazén byt

Bratislava (2023)

Ateliér: GRAU

Architektúra: Andrej Olah, Filip Marčák, Matej Kurajda

V súčasnej dobe veľkého dopytu a malej ponuky s nehnuteľnosťami, ľudia hľadajú v centre Bratislavy alternatívne formy bývania. Zadanie pre tento projekt vzniklo z potreby využiť na bývanie nepoužívanú bazénovú halu v rodinnom dome, a vytvoriť tak ďalšiu bytovú jednotku, ktorá vie fungovať samostatne v rámci domu, napriek tomu zostáva prepojená aj s pôvodným bytom na podlaží. Vzniká tak viacgeneračné bývanie mladého páru s rodičmi, s dostatkom súkromia avšak výhodou vzájomnej blízkosti.

Vyjadrenie poroty:

Opätovné využitie starého nevyužívaného vnútorného bazéna a jeho premena na plnohodnotný rodinný byt je dôkazom inovatívneho dizajnu. Ukazuje, ako možno zdanlivo nevyužitelný priestor premeniť na priestor primárnej každodennej potreby - domova. Nevýhoda sa premenila na šancu.

Byt 11

Šaľa (2024)

Ateliér: ZORAN SAMOL

Architektúra: Zoran Samol

Malý byt v dome zo 60-tych rokov, v centre s výhľadom na dominanty mesta. Dobré ho poznám, v tomto dome bývajú rodičia. Konštrukcia železobetónový skelet a tehla so zaujímavou dispozíciou. Rekonštrukcia prebiehala postupne, aj svojpomocne, najviac prekvapili "reinkarnované" geometrické maľovky. Konceptom pre rekonštrukciu bytu bolo použiť použiteľné (materiály) a priradiť ich do nového interiéru. Problémom bolo priveľa dverí a malé zatvorené miesta. Byt je vložený do podkladovej farby - tá tvorí paspartu pôvodným maľovkám, obieha geometricky steny a so sieťou

stropných žľabov svieti kam treba. Všetky povrchy bytu sú navrhnuté na dotyk, je to miesto na sedenie hocikde, byt pre pár, ktorý rád pracuje z domu.

Vyjadrenie poroty:

Byt v Šali je výsledkom hravej archeológie. Architekt nanovo objavuje vrstvy hodnotných materiálov skryté desaťročia a vynáša ich na svetlo. Vďaka obmedzenému rozpočtu minulosť slúži prítomnosti.

Byt T25

Bratislava (2023)

Ateliér: TOITO architekti

Architektúra: Katarína Príkopská, Ivan Príkopský, Tomáš Szóke

Rekonštrukcia trojizbového bytu pre potreby štvorčlennej rodiny. Potreba troch spální a vytvorenie veľkej preplávajúcej dennej časti ako priestorovej kvality bytu boli základom zadania. Železobetónový skelet bytového domu umožnil odstrániť všetko pôvodné. Dispozícii dominuje spoločenská denná časť bytu. Oddeľuje izby detí a rodičov, zároveň vytvára členitý preplávajúci otvorený priestor pre spoločné aktivity rodiny. Svetlý a vzdušný minimalistický byt, v ktorom jadro interiéru tvorí svetlé drevo-biodoska. Sivé marmoleum na podlahe zjednocuje celý priestor bytu. Konštrukcia železobetónového skeletu domu dostala biely náter, jej odhalenie je dôležitým prvkom vizuálneho vnímania celého priestoru bytu.

Vyjadrenie poroty:

Dispozícia bytu bola od základu radikálne prehodnotená. Centrálny stĺp vytvára otočný bod, okolo ktorého sú situované všetky funkcie bytu. Kuchyňa, obývacia izba a jedáľenský kút sa dotýkajú tohto bodu ako centrálnej križovatky. Atmosféra je svetlá, teplá a útulná.

EXTERIÉR

Urban Residence - Obytný dvor

Bratislava (2021)

Ateliér: Compass Architekti, Ateliér DIVO

Architektúra: Juraj Benetin, Matej Grébert, Peter Janeček, Juraj Česelský, Samuel Korbeľ, Daniel Paulík

Krajinná architektúra: Ján Augustín, Iveta Augustínová

Základnú urbanistickú myšlienku novej štvrte tvorí vnútroblok s veľkorysým parkom. Prirodzene zapadá do mestského prostredia Račianskej ulice, ktorú obohatil o novú mestskú vybavenosť v partri a vyhľadávanom verejnom priestore. Rušná ulica s rozšíreným chodníkom a cyklotrasou je prepojená s izolovaným vnútroblokom pasážami. Charakteristickým prvkom vnútrobloku je terénne zvlnenie, ktoré okrem zintenzívnenia zelene umožňuje výsadbu stromov na podzemnej garáži. Blok je tvorený tromi samostatnými bytovými domami, dvoma líniovými a jedným vežovitým, ktorého orientácia nadväzuje na susedný projekt. Ambíciou bolo obe územia prepojiť, tak aby vznikla nová fungujúca a ucelená štvrť

Vyjadrenie poroty:

Má silný koncept založený na interpretácii vlny, ktorý zároveň sprístupňuje záhradu a odľahčuje ju, keďže stojí na podzemnom parkovisku. Vlny sú prítlačlivé a príjemné pre ľudí, ktorí tu relaxujú v tieni vysadených stromov.

Park na nábreží

Poprad (2022)

Ateliér: DUNAJSKI studio

Architektúra: Tatiana Dunajská, Michaela Dunajská

Krajinná architektúra: Helena Sarvašová, Lívia Neupauerová

Iné: Janka Dunajská (dopravný inžinier)

Park na nábreží, miesto pre stretávanie sa miestnej komunity, park kde sa rôzne vekové kategórie môžu stretnúť a spoločne tráviť čas. Poloha na brehu rieky, medzi centrom mesta a zástavbou rodinných domov si vyžadovala riešenie, ktoré by prinieslo kvality mestského parku a zároveň by rešpektovalo súkromie obyvateľov priľahlých rodinných domov. Organizácia plôch a použité materiály vytvárajú plynulý prechod medzi riekou a samotným parkom. Element vody bol inšpiráciou pri návrhu parku, či už pre organické tvary, zvlnený terén alebo herné prvky. Zeleň je sústredená do zelených ostrovov, ktoré vytvárajú priestory s rôznou mierou súkromia a rôznou atmosférou.

Vyjadrenie poroty:

Je to citlivo urobené miesto pre ľudí. Vytvára zelené hranice medzi cestou a detským ihriskom, čo z neho robí bezpečný priestor na trávenie času. Zároveň víta ďalšie generácie, ktoré vyhládávajú aj iné priestorové a atmosférické zákutia.

Obytný súbor Nový dvor

Bratislava (2023)

Ateliér: Sadovsky & Architects, Laboratórium architektúry krajiny

Architektúra: Oliver Sadovsky, Peter Hubinský, Dalibor Špilák, Mateja Vonkomerová,

Branislav Husárik, Silvia Rosíková

Krajinná architektúra: Michal Marcinov, Andrej Morávek, Katarína Stanislavová, Matúš

Antolík, Zuzana Antolíková

Projekt Nový dvor začal vznikáť v roku 2015 zmenou uvažovania o funkčnom využití lokality Bory. Zóna „big boxov“ sa v plánoch investora začínala transformovať do funkcie bývania a občianskej vybavenosti. Nový dvor bol prvým projektom transformácie tohoto územia, preto bolo naším zámerom priniesť kvalitu, ktorá bude zároveň vytvárať identitu novej štvrte. Tým nosným prvkom sa stáva centrálny parkový verejný priestor. Typologicky sú domy kombináciou sekciových a bodových objektov s poloprívatnými vnútroblokmi. Za pridanú hodnotu volíme životné prostredie navrhovaných domov, budúcich obyvateľov a ostatných organizmov mestského prostredia.

Vyjadrenie poroty:

Je to veľmi dobrý príklad, ako sa dá pracovať s dažďovou vodou v rámci rozsiahlych developerských projektov. Dvor s okrúhlym jazierkom s bohatou zbierkou rastlín vytvára nové centrum v rozvojovom

území bez iných prírodných atrakcií. Záhrada poskytuje športové a rekreačné funkcie, ktoré sú potrebné v novej a izolovanej bytovej zástavbe.

Bratislavská Kalvária

Bratislava (2023)

Ateliér: hantabal architekti

Architektúra: Michaela Hantabalová, Juraj Hantabal, Pavlína Blažeková, Mária Hantabalová

Iné: Slavomír Šmihula (návrh statických konštrukcií), Marko Valach (realizácia betónových konštrukcií), Robert Starinský (realizácia sadových úprav)

Proporcía a veľkosť zastavení - vychádza z histórie, teda z proporcie pôvodných zastavení a zároveň z proporcie človeka, lebo človek je aj po rokoch stále len človekom. Proporcía spája nové zastavenia na novom mieste, nové zastavenia na pôvodnom mieste a rekonštruované torzo pôvodného VI. zastavenia. Materiál - ušľachtilý betón, ktorý nik nerozoberie ako tehlu, materiál spracovaný súčasnými technológiami – hladký pohľadový biely betón, blok s odtlačkom pôvodného profilovania ako odtlačok minulosti. Stvárnenie hmoty - čistý základný jednoznačný tvar, čistota duše, bez pretvárky, Biely betón ukazuje východisko z trnistej cesty. Otvorenie - symbolizuje dnešok, dnešného človeka medzi nebom a zemou.

Vyjadrenie poroty:

Sme tu svedkami silného príbehu vzkriesenia zabudnutej bratislavskej Kalvárie. Skvelý príklad toho, že historická replika neexistujúcej pamiatky nemusí byť nevyhnutná. Moderná forma oživuje spomienku a zároveň ponúka príležitosť, ako duchovnú cestu s 13 zastaveniami využijeme a pochopíme.

FENOMÉNY ARCHITEKTÚRY

Prvá fáza revitalizácie Námestia slobody v Bratislave

Bratislava (2023)

Ateliér: 2021 s.r.o., Laboratórium architektúry krajiny

Architektúra: Peter Lényi, Ondrej Marko, Marián Lucký, Michaela Lórinčová, Jana Smolíková, Lenka Borecká, Dorota Volfová, Matúš Antolík, Miroslava Daňová, Monika Bočková, Dominika Štrbíková, Magdaléna Mikundová

Krajinná architektúra: Michal Marcinov, Andrej Morávek, Katarína Stanislavová

Iné: Stanislav Režný (spoluautor rekonštrukcie fontány a autor technologického riešenia), Boris Belan (dizajnér kovovej konštrukcie)

Pôvodní autori návrhu námestia: sochári - Karol Lacko a Tibor Bártfay, architekti - Virgil Droppa st. a Juraj Hlavica

Pôvodní autori návrhu fontány: Karol Lacko, Virgil Droppa st. a Juraj Hlavica

Ak sa malo stať námestie naozaj Námestím slobody, bolo treba pretaviť to aj do fyzického priestoru. Navrhli sme preto sprístupnenie fontány a debarierizovanie viacerých vyvýšených záhonov pobytových plôch. Dno bazénov bolo zarovnané k okolitému terénu tak, aby sa dalo dnu takmer bezbariérovo vstúpiť. Výškové rozdiely medzi bazénmi boli zmenšené, okolo tela fontány pribudli

schody. Kvalita vody dosahuje vďaka automatizovanej technológii čistenia kúpaliskový štandard. Múriky okolo časti vyvýšených trávnikov nahradil postupný nábeh zjazdny aj s kočíkom.

Vyjadrenie poroty:

Najväčšia fontána a najväčšie námestie v hlavnom meste boli desaťročia opustené. Architektonická súťaž v roku 2017 priniesla víziu obnovy tohto rozsiahleho priestoru. Dnes vidíme, že to bolo dobré a úspešné rozhodnutie. Robí Bratislavu lepším miestom pre život.

Nová Hájovňa

Bratislava (2023)

Ateliér: OFFICE110 architekti, Ateliér Divo

Architektúra: Richard Kastel, Peter Kopecký, Martin Hörmann

Krajinná architektúra: Ján Augustín, Iveta Augustínová, Anna Petříková

Iné: Peter Hörmann (statika)

V spolupráci s mestskými lesmi Bratislava, Metropolitným inštitútom Bratislavy a ateliérom DIVO, sme navrhli rekonštrukciu horárne a príľahlého okolia v areáli bývalých muničných skladov na Peknej ceste. Z horárne sa dodnes zachovali klenbové priestory polo-zapustenej pivnice. Stavba je určená pre verejnosť ako pavilón na trávenie voľného času s grilovaním, či ochutnávkou vína. Pohyb v areáli je organizovaný logicky usporiadanými cestami s ohľadom na prekonávanie výškových rozdielov terénu. Areál je doplnený o ohniská prírody blízkeho charakteru, drevený mobiliár a interaktívne prvky pre možnosť odpočinku, športu a detských hier.

Vyjadrenie poroty:

Bývalá zničená chata lesného strážcu sa premenila na miesto pre život, bohaté na outdoorové aktivity. Veľká drevená lodžia, ktorá cituje bývalú chatu, vytvára skutočný monument, ktorý stojí za návštevu.

Apartmány v Rožňavskom kláštore

Rožňava (2022)

Ateliér: Sadovsky & Architects

Architektúra: Oliver Sadovsky, Martin Červienka

Občianske združenie OZ Kláštor a lokálni aktivisti sa rozhodli transformovať chátrajúci františkánsky kláštor zo začiatku 18.stor. na kultúrno-kreatívne centrum s rôznorodými funkciami. Citlivá a rešpektujúca obnova kláštorných priestorov prebiehala v spolupráci s lokálnym združením s cieľom zachovať historickú hodnotu diela a vytvoriť priestory zodpovedajúce súčasným potrebám na ubytovanie. Návrh dvojice apartmánov je minimalistický, podčiarkujúci myšlienku asketického prostredia kláštora. Dôraz sa kládol na použitie tradičných a dostupných materiálov. Drevo v kombinácii so zreštaurovanými vrstvami pôvodných omietok prispievajú k útulnosti a vytvoreniu príjemnej atmosféry pre hostí.

Vyjadrenie poroty:

Unikátny viacvrstvový projekt, ktorý spája historickú obnovu, architektonický prístup a kultúrny rozvoj komunity. Opustený historický kláštor sa stal útočiskom pre ambiciózny kultúrny projekt, ktorý pomáha obnoviť opustenú historickú pamiatku.

Starý vodojem – Várdomb

Bernolákovo (2023)

Architektúra: Pavol Pauliny, Marcela Sládečková - Murínová, Michal Vaňo, Ondrej Jobus

Iné: Lukáš Kramarčík (statik)

Starý vodojem – Várdomb v Bernolákove je technickou kultúrnou pamiatkou a bol postavený v roku 1912 na zvyškoch stredovekého hradu uprostred obce. V polovici 20. storočia vodárenská veža stratila svoje využitie a stala sa ruinou. Jej pôvodný historizujúci vzhľad so štukovou výzdobou sa zachoval aspoň na fotografii z roku 1934. Realizovaná pamiatková obnova vracia objektu historizujúci eklektický výraz s výraznou omietkovou bosážou, soklom, rímsami, cimburím a vežičkou. Súčasťou rekonštrukčných a konzervačných prác na dochovaných častiach objektu bola aj adaptácia veže na vyhladku a malé expozičné priestory v cisterne, čím sa toto obľúbené miesto oddychu prístupnilo pre obyvateľov obce.

Vyjadrenie poroty:

Malý skrytý skvost Bernolákova revokuje minulosť a zároveň vytvára atraktívnu pamiatku pre verejnosť. Veža ukrýva masívnu oceľovú nádrž na vodu. Architekti pridali točité schodisko z rovnakého materiálu, ktoré odkrýva nové obzory a budúci potenciál tohto miesta.

VYHLÁSENIE VÍŤAZOV

Okrem diel ocenených v 6-tich kategóriách budú v rámci galavečera vyhlásené aj dve špeciálne ocenenia.

„Cena verejnosti“ je udeľovaná na základe internetového hlasovania, ktoré prebehne počas septembra na internetovom portáli <https://cezaar.tv/>. Hlasovanie verejnosti je podporené generálnym mediálnym partnerom ocenenia Denníkom N, v rámci rubriky Minúta po minúte, počas mesiaca september.

Ocenenie „Patrón architektúry“ udeľuje predstavenstvo Slovenskej komory architektov za osobitný prínos pre rozvoj architektúry, ktorý nie je vyjadrený architektonickým dielom, ale, naopak, je výsledkom práce osobnosti, miestnej samosprávy alebo inštitúcie, ktorá sa zaslúžila o rozvoj architektúry na Slovensku.

Slávnostné vyhlásenie ocenených diel sa uskutoční vo štvrtok 3. októbra 2024 v Starej tržnici v Bratislave. Nepremeškajte priamy prenos odovzdávania CE ZA AR 2024 na Dvojke RTVS.

Ocenenie CE ZA AR

Vyhlasovateľ: Slovenská komora architektov

Organizačný partner: Inštitút Slovenskej komory architektov (ISKA)

Generálny partner: VÚB banka

Z verejných zdrojov podporil hlavný partner projektu: Fond na podporu umenia

Partner mobility: Mercedes-Benz Slovakia

Kontakt pre médiá:

Ing. arch. Broňa Tarnócy

+421 905 410 548

tarnocy@komarch.sk

cezaar@komarch.sk

W: <https://cezaar.tv/>

FB: facebook.com/cenazaarchitekturu/

IG: instagram.com/ce_za_ar/

Slovenská komora architektov je samosprávna stavovská právnická osoba nepodnikateľskej povahy so sídlom v Bratislave s preneseným výkonom štátnej správy. Bola zriadená zákonom Slovenskej národnej rady č. 138/1992 Zb. o autorizovaných architektoch a autorizovaných stavebných inžinieroch. Svoju činnosť financuje z vlastných príjmov bez štátnych dotácií. Je členom Architektonickej rady Európy ACE a súčasťou siete príslušných orgánov v architektúre ENACA. Slovenská komora architektov okrem iných zákonom stanovených úloh overuje súťažné podmienky súťaží návrhov v oblasti architektúry a poskytuje vyhlasovateľom odbornú pomoc pri organizovaní verejných súťaží a ich vyhodnocovaní, stará sa o stavebnú kultúru a harmonické utváranie územia a sama zabezpečuje prehliadku Cena Slovenskej komory architektov CE ZA AR.